

Výzva Budování kapacit pro rozvoj škol II
Povinně volitelná aktivita č. 7

Didaktický posudek programu

Dva odborné a didaktické posudky jsou součástí finální verze každého vytvořeného programu. Dva posuzovatelé zpracovávají posudky nezávisle jeden na druhém a současně se nepodíleli na tvorbě posuzovaných programů a s nimi souvisejících materiálů. Smysl a podmínky zpracování odborných a didaktických posudků jsou uvedeny v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část, kap. 5,2,4:

Případné připomínky a návrhy posuzovatelů příjemce vypořádá a zadá posuzovatelům (kteří zpracovali původní posudek) následně vypracování nového posudku. Podmínkou pro schválení výstupu jsou dva doporučující posudky, které budou součástí finální verze programu. Schvalující posudky potvrzují soulad nově vytvořeného programu se zaměřením výzvy, soulad se strategickými dokumenty, s pojetím Kompetencí pro demokratickou kulturu, s požadavky na výstupy této aktivity a potvrzují potřebnou odbornou a didaktickou úroveň vytvořeného programu.

I.

Příjemce	České vysoké učení technické v Praze
Registrační číslo projektu	CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008181
Název projektu	Informace pro rozvoj demokratické společnosti
Název vytvořeného programu	Nová média a sociální sítě
Pořadové číslo zprávy o realizaci, ke které je posudek dokládán	3

II.

1. Celkové zhodnocení programu

a) *Je název programu srozumitelný a vyjadřuje jeho obsah?*

Předkládaný program má srozumitelný název, jednoduše řečeno, jde o rozvoj mediální gramotnosti z pohledu právního vědomí. Ale vidím určitý nesoulad mezi celkovým názvem vytvořeného programu a názvy *Metodiky pro učitele a Manuálu*. Mám na mysli užití termínu „nový“, resp. „nová média“. Objeví se jen v pracovním sešitu, nikoli v *Metodice a Manuálu*. Autor má na mysli média šířena prostřednictvím sociálních sítí, pak by se měla definovat i „stará média“ jako rozhlas, televize. I to se však dnes může vnímat jako sociální média prostřednictvím sociálních sítí. Chybí mi tu přesnější definice nových médií z hlediska obecně platných kritérií. Např. v pracovním sešitě se uvádí mezi funkčními hlavními sociálními sítěmi Google+ (sít' spuštěna v roce 2011, konstatuje se, že nové funkce ho vedly k mobilu, k uzavřeným kruhům uživatelů, dnes se však potvrzuje, že u Googlu+ 2.4.2019 došlo k ukončení provozu a pak se Google dohodl (10.4.2019) v pozměněné podobě některé služby poskytnout jen firemním zákazníkům. V médiích nové generace pojmy „nové“ jsou proměnlivé a za několik let se obecné vnímání tohoto pojmu promění. Text pracovního sešitu vznikl v roce 2018 a počátkem roku 2019 nemohl autor tuto skutečnost zachytit. Jde mi jen o přesnější určení podle obecných kritérií, tj. rozlišit „nová“ a třeba „tradičně šířená média“.

b) *Odpovídá název programu názvu, který příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí?*

Název programu odpovídá názvu, který příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu *Přehled vytvářených programů a vybraných tematických oblastí*.

c) *Je jasně stanoven cíl programu?*

Cíle programu, jak jsem mohl posoudit z předložených materiálů, nejsou nikde taxativně uvedeny. Z úvodu do *Metodiky pro učitele* vyplývá, že jde hlavně o cíl naukový, znalostní. Cíle jsou zde určeny zaměřením a charakterem skript. Pedagogický či didaktický cíl není nikde uveden. *Metodika* především konstatuje, čemu věnovat pozornost (Úvod, s. 5-6). Student by měl získat základní znalosti o mediální praxi v jejích právních konotacích. Měl by mít takové kompetence, aby byl schopen kriticky nahlížet na média, jak je „čist“ a jak demaskovat mediální manipulace. Zřejmě pedagogický vzdělávací cíl spočívá v rozvíjení kritického myšlení, ale není to nikde verbis expressis řečeno. Domnívám se, že cíle by zde měly v několika větách přesně být vytýčeny, nejlépe v *Metodice pro učitele – Úvod*.

d) *Je dosažení vzdělávacího cíle programu reálné?*

Ačkoli vzdělávací cíl není nikde taxativně vymezen, je jeho dosažení, tj. přispět k rozvoji kritického myšlení, možné. Ve všech třech výukových blocích (I. Média, II. Právní informace a III. Manipulace s informacemi a obrana proti ní) má jednotné formální schéma: přednáška, diskuse a samostatná práce s tím, že jeden vyučovací blok měl mít celkem 4 hodiny, z toho 1 hodina přednášky, 1 hodina diskuse a 2 hodiny samostatné práce studentů podle pokynů učitelů a vzájemné hodnocení studentů mezi sebou. K tomu mám dvě připomínky: a) na tak náročné studium z hlediska nových informací (pojmu) převážně abstraktních, je 1 hodina málo b) samostatná práce by neměla být jako ověření znalostí po

prvním a druhém bloku (stačilo by verbální shrnutí diskuse učitelem), naopak dát jen komplexní samostatnou shrnující práci na konci třetího bloku. Asi by bylo funkčnější rozvrhnout na každý tematický blok 6 hodin, aby vzdělávací cíl byl splněn.

- e) *Je vzdělávací cíl stanoven v souladu s Kompetencemi pro demokratickou kulturu – viz kap. 2 Pravidel pro žadatele a příjemce – specifická část?*

Vzdělávací cíl, pokud za něj budeme považovat rozvoj kritického myšlení v oblasti informací v oblasti médií z hlediska práva, v souladu s *Kompetencemi pro demokratickou kulturu – viz kap. 2 Pravidel pro žadatele a příjemce – specifická část.*

- f) *Pokud je program určen dětem a žákům, jsou rozvíjeny odpovídající klíčové kompetence? Je vzdělávací cíl stanoven v souladu s příslušným RVP?*

V předložených materiálech se nikde přesně nemluví o cílové skupině, ale vyplývá, že program je určen pro vzdělávání příštích maturantů, tj. především asi pro 3. a 4. ročník gymnázií na základě intelektuální náročnosti. Pojmová náročnost je ve skriptu zřejmá. Z hlediska Rámcového vzdělávacího programu (RVP) nejvíce koreluje s tematickým blokem „Občan a právo“ a „Občan a média“ a jeho konkrétními. Myslím, že by do vzdělávacího cíle mělo být doplněno (cíle a klíčové kompetence) o tematickou návaznost na RVP, byť se jedná, jak autor často konstatuje, o doplňkové studium, na které se pak naváže!

- g) *Pokud je program určen pedagogům, odpovídá vzdělávací cíl programu potřebám jejich pedagogické praxe?*

Program může být určen i pedagogům, protože je velmi pojmově náročný. *Manuál* má povahu souvislého textu, který by podle mého názoru šel faktograficky zúžit, *metodika pro učitele* je sice přehledná (formálně), ale v podstatě je svodkou, výtahem z paragrafů, vyhlášek a ustanovení. Cennější pro učitele by byl komentovaný interpretační přehled problematiky, jejích tematických segmentů s rozlišením toho, co je a co není pro žáky důležité, čeho si více obsahově všimat.

- h) *Je jasně stanovena cílová skupina?*

Cílová skupina zde není přesně uvedena, pouze, že se jedná o budoucí maturanty. Autor, což také považuji za chybu, svůj program u nějaké skupiny neověřoval, a proto nemohl program dále modifikovat či upravit a třeba skriptu faktograficky zjednodušit.

- i) *Odpovídá zvolená cílová skupina programu údaj, který uvedl příjemce do přílohy žádosti o podporu Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí?*

Zvolená cílová skupina je táž, kterou příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu *Přehled vytvořených z programů a zvolených tematických oblastí.*

- j) *Odpovídá zaměření a obsah programu zvolené cílové skupině?*

Zaměření a obsah programu odpovídá končícím gymnaziálním studentům. Tematické bloky, jak jsou uvedeny v *Metodice pro učitele*, jsou logicky rozvrženy a obsahově na sebe navazují v triádě: co jsou média, jejich právní status, struktura a kontext a posléze nejtěžší a nejnáročnější téma, jak se vyrovnat s manipulacemi. Jen mi vadí, že *Metodika* v podstatě parafrázuje zákonná ustanovení a že není komentářem k dané problematice. *Manuál* je psán přehledně, má taxativní, výkladový, explicitní formu, zejména dobře jsou zpracovány části pojednávající o právních informacích, resp. o právní povaze mediálních informací. Celkově soudím, že projekt má fundovaně zpracovanou problematiku, ale slabší je jeho didaktická aplikace, která je jakýmsi neprovázaným přílepem. Co se týče právě *Manuálu* chybí mi v něm více názorných příkladů, např. u 4. části *Mediální manipulace a její odhalování* je uveden příklad na str. 28, ale jde o text, který je věrohodný a který lze verifikovat. Sem by bylo dobře umístit např. z bulváru třeba text, který se dopouští manipulace a kde nelze rekognoskovat zdroje a přesně odpovědět na kdy, kde, jak a především proč. K pracovním sešitům se vyjádřím v třetí didaktické části. Také postrádám jakési modelové situace s kreativními úkoly.

- k) *Pokud se jedná o program s uzpůsobením pro žáky se SVP ve smyslu společného vzdělávání, je splněna podmínka, že jej mohou žáci se SVP bez problému absolvovat?*

Nejedná se o program s uzpůsobením pro žáky se SVP ve smyslu společného vzdělávání.

- l) *Odpovídá obsah a pojetí programu Kompetencím po demokratickou kulturu a pojetí aktivity č. 7 ve výzvě?*

Obsah a pojetí předkládaného programu odpovídá *Kompetencím pro demokratickou kulturu a pojetí aktivity č. 7*.

- m) *Není koncepce programu v rozporu s pojetím Kompetencí po demokratickou kulturu a pojetím aktivity č. 7 ve výzvě?*

Koncepce předloženého programu není v rozporu s pojetím *Kompetencí po demokratickou kulturu* už proto, že program vede studenta k hlubší orientaci v dané problematice a k rozhodování v kritických situacích (odhalování nepravdivých informací, které pro jedince mohou mít dlouhodobě negativní konsekvence). Nepřísluší mi projekt hodnotit obsahově po odborné stránce (z tohoto hlediska je psán velmi fundovaně), ale didakticky v *Manuálu* považuji kap. *Právo a systém práva v ČR* za redundantní v tomto počtu stran (s. 18-23), funkčnější by bylo stáhnout na jednu dvě strany a omezit se jen na složitost právního systému a zdůraznit „hypertrofii práva“ jako potencionálního základu pro manipulaci s informacemi.

- n) *Odpovídá obsah programu zvolené tematické oblasti (viz kap. 5.2.4 Pravidel pro žadatele a příjemce – specifická část), kterou příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí?*

Obsah programu odpovídá zvoleným tematickým oblastem uvedeným příjemcem do žádosti o podporu (*Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí*). Tři základní tematické bloky, jak jsem již uvedl, mají logickou obsahovou návaznost a účelně pokrývají danou problematiku. *Manuál* by však neměl mít výkladovou, ale i zkušební část. U *Manuálu* i *metodiky* mi chybí doporučená literatura rozdělená např. na 1-2 povinné tituly a alternativní

tituly. Absenci doporučené literatury považují za závažný nedostatek. U *Manuálu* považují třetí kapitolu *Prostředky mediální manipulace* za velmi krátkou, je příliš shrnující, což je škoda, neboť jde o jádro problematiky, rovněž zde absentují návodné příklady s obecnou platností. U *Manuálu* bych do obsahu 3. a 4. kapitoly o mediálních manipulacích zařadil poučení o tom, že manipulace vzniká nejen falešnou zprávou, ale i vědomě zkrácenou a částečnou. Rovněž manipulace nemusí vznikat jen ze záměru, ale i neúmyslně, z nedostatečného žurnalistického povrchního přístupu!

o) Odpovídá hodinová dotace obsahu a cílům programu?

Hodinová dotace se uvádí pouze v *Úvodu k Metodice pro učitele*. Jde celkem o dvanáct hodin: čtyři hodiny na tři tematické bloky, což je vzhledem k rozsahu probírané látky podle mého názoru nedostačující. Doporučoval bych minimálně jeden tematický blok rozšířit o dvě hodiny na šest, anebo volit diferencovanější látku rozdělenou třeba do pěti tematických bloků, poté by stačily čtyři hodiny na jeden tematický blok. Celkově časová dotace nepokrývá ani výklad, aby mohl být pochopen a ani procvičení látky. V každém případě dávám ke zvážení rozšíření časové dotace.

p) Je program zpracován na dostatečné grafické úrovni s využitím vzoru přílohy pro vzdělávací program (viz vzor na webu MŠMT)?

Program je po grafické stránce zpracován velmi kvalitně, umožňuje rychlou a snadnou orientaci v textu a celkově respektuje vzor pro přílohy pro vzdělávací program MŠMT

q) Je program zpracován ve všech částech, které obsahuje vzor přílohy pro vzdělávací program (viz vzor na webu MŠMT)?

Program je zpracován ve všech částech podle vzoru přílohy pro vzdělávací program MŠMT.

r) Obsahuje program všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu tak, jak jsou uvedeny v popisu aktivity č. 7 v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část?

Program má všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu uvedené v popisu aktivity č. 7 (*Pravidla pro žadatele a příjemce – specifická část*).

s) Obsahuje program všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu minimálně tak, jak je příjemce uvedl v příloze žádosti o podporu Přehled klíčových výstupů k naplnění indikátorů projektu ESF?

Program obsahuje všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu, které příjemce původně uvedl v žádosti o podporu *Přehled klíčových výstupů k naplnění indikátorů projektu ESF*.

t) Proběhlo ověření programu dle podmínek uvedených v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část – viz kap. 2 a kap. 5.2.4?

V zaslaných materiálech nebyla informace, že program byl ověřen podle podmínek

uvedených v *Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část*.

- u) *Je součástí finální verze programu Zpráva o ověření programu v praxi (viz vzor na webu MŠMT)? Byly do finální verze programu skutečně zapracovány poznatky z ověření programu v praxi?*

V zaslaných materiálech jsem nenalezl *Zprávu o ověření programu v praxi*. Podle mého názoru, vzhledem k tomu, že projekt neměl přesně vymezenou cílovou skupinu, lze předpokládat, že k ověření zřejmě nedošlo.

- v) *Vypořádal a zapracoval příjemce Vaše případné připomínky a návrhy, pokud jste je před vypracováním této finální verze posudku vznesl/a?*

Před vypracováním poslední verze nebyly vzneseny připomínky a návrhy ze strany pozorovatele.

- w) *Jaké jsou slabé a silné stránky programu?*

Slabé stránky projektu vidím v nedostatečné didaktické aplikaci a v tematické nepropojenosti s fundovaně napsanou odbornou částí. Dále v tom, že pracovní listy jsou monotónně strukturované (podrobněji v třetí části posudku) z hlediska otázek. U projektu chybí v *Manuálu* i v *Metodice pro učitele* názorné příklady z praxe, např. na porušení objektivního informačního toku a na případy falešných zpráv a manipulací. Předložené materiály jsou bez uvedení doporučené literatury, přičemž *Metodika* má charakter parafráze ze zákonných předpisů a ustanovení. Pracovní sešity by měly být rozlišeny pro studenty i učitele čili dvojí. Toto rozlišení se dnes považuje za standard.

Silné stránky projektu lze spatřovat ve zvládnutí náročné látky a ve faktograficky hutném výkladovém stylu, který je přesný. Navíc autor dobře svůj výklad stylizuje a snaží se přiblížit abstraktně obtížné termíny.

- x) *Jak hodnotíte celkové zpracování programu a jeho kvalitu? Vložte slovní hodnocení. Pokud byste měl/a program ohodnotit známkou, jakou mu udělíte? Známkování jako ve škole, tj. od jedničky (nejlepší hodnocení) do pětky (nejhorší hodnocení).*

I přes didakticky slabší zpracování programu je možné hodnotit projekt pozitivně, předpokládá však tvořivé úsilí učitele a výborné studenty, kteří budou schopni s předkládanými fakty dále pracovat, projekt rozhodně slouží k podpoře mediální gramotnosti a samostatného kritického myšlení. Slovně hodnotím známkou velmi dobře minus (2-).

- y) *Doporučujete program k realizaci tvůrcem programu?*

Program lze doporučit k realizaci i tvůrcem programu. Ten může oslovit i další subjekty vzhledem k modelovému charakteru, mohl by fungovat i v prvním ročníku vysoké školy jako propedeutika do mediální vzdělanosti. Rozhodně se z něho mohou poučit i pedagogové.

z) Doporučujete program k realizaci i dalšími subjekty?

Program lze doporučit k realizaci i dalšími subjekty vzhledem k obecné závažnosti tématu. Jak jsem již upozornil, byl by vhodný i do prvních ročníků vysokých škol u humanitně orientovaných oborů jako propedeutika do oblasti mediální vzdělanosti.

2. Zhodnocení programu z didaktického hlediska

a) *Jsou zvolené metody, postupy a formy výuky/realizace programu vhodné?*

Zvolené metody, postupy a formy výuky jsou na standardní úrovni, působí však monotónně, chybí mi tu především aktivizující metody. *Metodika pro učitele* kombinuje přednášku, diskusi a pak samostatnou práci (psaní eseje). Sice se tu předpokládá interaktivní přezkoušení formou diskuse, ale to není nijak připraveno. *Manuál* je koncipován jako základní tematické podklady k přednášce, ale není nijak strukturován, třeba nějakým shrnutím, zobecněním v závěru kapitol. U přednášky se mluví o dialogové podobě, ale není tu uveden modelový příklad či návod pro pedagogy. Ve verbální rovině je vše v pořádku (*Metodika*, str. 5 nahoře), ale postrádám tu konkretizaci deklarované proměny přednášejícího na moderátora diskuse. U pracovních listů je rovněž jistá monotónnost: slovní doplnění, zaškrťování, ale chybí třeba test, roháček apod. Je zde pouze jedna křížovka, což je škoda, chtělo by to větší formální přesnost.

b) *Odpovídají zvolené metody, postupy a formy dané cílové skupině?*

Postupy, metody a formy jen obecně odpovídají dané cílové skupině – budoucím maturantům. Předpokládá se však, že tito maturanti budou pouze Ti, co budou pokračovat ve svém studiu na vysokých školách. Předpokládaná aktivita studentů není nijak motivována a předem připravena. Obávám se, že pro studenty bude tato náročná problematika nezajímavá, že způsob výkladu a kontaktu studenty nikterak nevtáhne do „dění“. Pro učitele by v *Metodice* měla být ukázka modelové konkretizace nějakého tématu, podle níž by učitel mohl postupovat i u další navazující látky.

c) *Odpovídá obsah a odborná náročnost programu zvolené cílové skupině?*

Z hlediska odborné náročnosti jsou zvolené metody a postupy realizovány na hranici informační únosnosti. Studenti dnes nejsou schopni porozumět náročnému textu. *Manuál* je vypracován velmi kvalitně, problém vidím u *Metodiky* a pracovních sešitů. U nich se za soudobý standard považuje extra žákovské a extra učitelské verze, v níž by měla být rovněž časová dotace s přesnými metodickými pokyny pro pedagogy. Po grafické stránce je ale zpracována nápaditě a přináší pro studenty podle mého názoru nové a zajímavé informace. Za dílčí nedostatek pracovního sešitu považuji, že zde chybí nějaké otázky či motivační úkoly, v podstatě se jedná o zajímavý, doplňkový, výkladový text určený k pasivnímu příjmu, ale ne o text, s kterým se dá i jiným způsobem pracovat.

d) *Pokud je program určen pro děti a žáky, jsou zohledněny věkové zvláštnosti dané cílové skupiny?*

Podle mého názoru tento program není a nemůže vzhledem k obsahové náročnosti být určen pro děti a mládež.

e) *Pokud je program určen pro pedagogy, jsou z hlediska andragogiky zvoleny odpovídající formy výuky?*

Program může sloužit i pro pedagogy a jejich praxi. *Manuál* poskytuje množství relevantních informací, je psán přehledně, mohou s ním funkčně pracovat i přednášející. *Metodika pro učitele* by však měla poskytnout více návodných, modelových příkladů např. pro vedení diskuse se studenty a ne jen parafrázovat sbírky předpisů.

f) *Je v programu zvolena a realizována vhodná forma motivace cílové skupiny?*

Hlubší zdůvodnění motivace nenacházím. Je zde formulována v obecné rovině jak v *Metodice*, tak i v *Manuálu*. Motivace by mohla vyplynout např. z příkladů simulujících reálné situace: např. pokud se člověk bude rozhodovat na základě špatné informace, může utrpět finanční ztrátu, za kterou nikdo nenese právní zodpovědnost. Student by si měl konkrétně uvědomit, proč je pro něj důležité dostávat objektivní informace a jaké jsou právní souvislosti tohoto rámce. Je těžké vytvořit fiktivní situaci, proč je znalost práva pro každodenní život nezbytná, ale přesto by měl např. pracovní sešit na konkrétním příkladu soustředit svou pozornost třeba na on-line média, která jsou věkově nižšímu příjemci blízko, a ukázat „křivé zrcadlo“ některých údajně objektivních informací.

g) *Jsou využity vhodné aktivizační metody?*

Aktivizační metody se v příložených materiálech velmi nevyskytují. Na obhajobu třeba říci, že jde o náročnou problematiku, která je v *Manuálu* faktograficky nasycena na maximální míru. Lze si však představit modelovou situaci, která by posílila názornost. Např. zdokumentovat situaci porušení objektivity v rozhlasovém či televizním vysílání, seznámit studenty s rozhodnutím příslušné rady a jejím verdiktem pro tvůrce pořadu či moderátora (nebo rozhovor s politikem, který poruší míry objektivity). Studenti by ve vzájemné diskusi mohli posoudit správnost rozhodnutí příslušné rady. Jednání rady by bylo možné přednést formou tvořivé dramatiky anebo dramatizace textu. Pracovní sešit (i v pracovních listech) by mohl na různých textových zprávách zdokumentovat míru objektivity informací, aby se pak studenti museli rozhodovat, co je objektivní a co není objektivní. Co se týče pracovních sešitů je třeba upozornit na jejich monotónnost po formální stránce: jsou založeny pouze na verbálním doplnění textu (klasická odpověď) či přiřazování (jen jednou se objeví křížovka). Proč se např. více nepracuje se zatrháváním správných odpovědí (test) nebo s kvízem či roháčkem? Postrádám zde větší pestrost. Např. studenti nemusí psát pouze test, ale mohou po jednotlivých tematických blocích dělat prezentaci v Power Pointu či pracovat s mobilem.

h) *Jsou v programu využívány vhodné didaktické pomůcky?*

Didaktické pomůcky v podstatě zde neexistují, což je záležející právě v případě, že se probírají např. on-line elektronická média a jimi šířené manipulace. To, že se neobjevují ty tradiční, je zřejmě v pořádku, ale tvůrce programu např. mohl pracovat s PC, s tablety nebo s mobilními telefony, na které by u mediálně známé, časově předcházející kauzy z politického nebo kulturního kontextu (přicházely zprávy a studenti by zprávy klasifikovali a negativní eliminovali, anebo by je po zhodnocení posílali jako SMS kamarádům. Rozhodně by se u mediální problematiky mělo pracovat nejen s ukázkami rozhlasového a televizního vysílání, ale především s internetem a různými dostupnými programy na selekci informací z hlediska objektivity či pravdivosti.

i) *Je metodika programu zpracována na potřebné didaktické úrovni?*

Autor programu metodice nevěnoval příslušnou pozornost. U pracovních listů třeba vyzdvihnout, že výkladový text není velmi rozsáhlý (většinou v rozsahu jednoho odstavce) a je graficky strukturován. Za nedostatek považují, že pracovní listy postrádají správné odpovědi (existuje jedna či dvě správné možnosti?). Na klíčová slova se mohla použít tajenka nebo křížovka, aby si je pak studenti zapamatovali jako tematicky opěrné body.

j) *Obsahuje program všechny potřebné materiály, prezentace, odborné texty, baterie příkladů dobré praxe, seznam doporučené literatury, internetové odkazy, klíče k listům úkolů, křížovek, kvízů, poznatky z ověření v praxi atd.?*

Program nedisponuje všemi potřebnými materiály a klíčem k listům úkolů. Jednak jsem již uvedl, že pracovní listy jsou formálně monotónní a neobsahují správná řešení (to se mohlo odstranit pokyny pro učitele v *Metodice*). Měly se tu kombinovat nejrůznější formy cvičení jako kvíz, tajenka, roháček, komiksové bubliny, prezentace textu v PowerPointu. Za určitý nedostatek také považují jistou tematickou nekompatibilitu a nevyváženost mezi *Manuálem* (skriptem), kde např. klíčová kapitola 3 a 4 (o mediální manipulaci) je důležitá z hlediska obsahu a sdělovaných informací, ale v pracovním listu *Nová média a sociální sítě* se v podstatě neobjevuje žádný úkol z této oblasti. Obecně považují za závažný nedostatek příklady na odhalování falešných manipulací v on-line elektronických médiích.

k) *Jak hodnotíte celkovou didaktickou úroveň programu?*

Celková didaktická realizace projektu pokulhává za odborně fundovaným textem v *Manuálu*. Tvůrce programu si nedal větší práci s hledáním adekvátní formy pro pojmově a myšlenkově náročné téma. Jak už jsem uvedl výše, je zde tematická nevyváženost mezi *Manuálem* a pracovními listy; u nich chybějí variabilně pestré příklady z běžného života (média a jejich informace na nás neustále útočí), z typizovaných komunikačních situací, v nichž se student ocitá. Hlavně absentuje zdůvodnění, proč je či proč může být pro studenta falešná informace z hlediska práva nebezpečná (běžně slyšíme nepravdivé situace, ale nemá to pro nás v podstatě žádné existenční důsledky), jaké to pro něj může mít právní konsekvence?

Případné další komentáře/poznámky k programu

Předložený program je po odborné stránce bez závad a rušivých momentů, slabší je však didaktická realizace, pro níž absentují aktivizační metody, větší pestrost kontaktních forem, které by studentovi přiblížily problematiku. Ačkoli autor se nemohl při sestavování *Metodiky* a pracovních listů zřejmě opřít o předchozí tematické příbuzné pedagogické pomůcky, mohl prokázat větší invenci s vymyšlením a tvořivostí úkolů a didaktických forem komunikace, přesto lze program doporučit k praktické realizaci. Nedostatek pracovních listů lze jednoduše doplnit vsunutím typově odlišných úkolů a cvičení!

Potvrzují soulad tohoto programu se zaměřením výzvy, se strategickými dokumenty, s pojetím Kompetencí pro demokratickou kulturu a s požadavky na výstupy aktivity č. 7, které jsou uvedeny v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část (navazující dokument výzvy Budování kapacit pro rozvoj škol II). Program je zpracován kompletně a je na potřebné odborné a didaktické úrovni.

	Jméno, příjmení, titul	Datum a místo	Podpis
Zpracoval/a	prof. PhDr. Miloš Zelenka, DrSc.	15. 8. 2019, Praha	

Výzva Budování kapacit pro rozvoj škol II

Povinně volitelná aktivita č. 7

Didaktický posudek programu

Dva odborné a didaktické posudky jsou součástí finální verze každého vytvořeného programu. Dva posuzovatelé zpracovávají posudky nezávisle jeden na druhém a současně se nepodíleli na tvorbě posuzovaných programů a s nimi souvisejících materiálů. Smysl a podmínky zpracování odborných a didaktických posudků jsou uvedeny v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část, kap. 5,2,4:

Případné připomínky a návrhy posuzovatelů příjemce vypořádá a zadá posuzovatelům (kteří zpracovali původní posudek) následně vypracování nového posudku. Podmínkou pro schválení výstupu jsou dva doporučující posudky, které budou součástí finální verze programu. Schvalující posudky potvrzují soulad nově vytvořeného programu se zaměřením výzvy, soulad se strategickými dokumenty, s pojetím Kompetencí pro demokratickou kulturu, s požadavky na výstupy této aktivity a potvrzují potřebnou odbornou a didaktickou úroveň vytvořeného programu.

I.

Příjemce	České vysoké učení technické v Praze
Registrační číslo projektu	CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008181
Název projektu	Informace pro rozvoj demokratické společnosti
Název vytvořeného programu	Nová média a sociální sítě
Pořadové číslo zprávy o realizaci, ke které je posudek dokládán	3

II.

1. Celkové zhodnocení programu

a) *Je název programu srozumitelný a vyjadřuje jeho obsah?*

Předkládaný program má srozumitelný název, jednoduše řečeno, jde o rozvoj mediální gramotnosti z pohledu právního vědomí. Ale vidím určitý nesoulad mezi celkovým názvem vytvořeného programu a názvy *Metodiky pro učitele a Manuálu*. Mám na mysli užití termínu „nový“, resp. „nová média“. Objeví se jen v pracovním sešitu, nikoli v *Metodice a Manuálu*. Autor má na mysli média šířena prostřednictvím sociálních sítí, pak by se měla definovat i „stará média“ jako rozhlas, televize. I to se však dnes může vnímat jako sociální média prostřednictvím sociálních sítí. Chybí mi tu přesnější definice nových médií z hlediska obecně platných kritérií. Např. v pracovním sešitě se uvádí mezi funkčními hlavními sociálními sítěmi Google+ (sít' spuštěna v roce 2011, konstatuje se, že nové funkce ho vedly k mobilu, k uzavřeným kruhům uživatelů, dnes se však potvrzuje, že u Googlu+ 2.4.2019 došlo k ukončení provozu a pak se Google dohodl (10.4.2019) v pozmeněné podobě některé služby poskytnout jen firemním zákazníkům. V médiích nové generace pojmy „nové“ jsou proměnlivé a za několik let se obecné vnímání tohoto pojmu promění. Text pracovního sešitu vznikl v roce 2018 a počátkem roku 2019 nemohl autor tuto skutečnost zachytit. Jde mi jen o přesnější určení podle obecných kritérií, tj. rozlišit „nová“ a třeba „tradičně šířená média“.

b) *Odpovídá název programu názvu, který příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí?*

Název programu odpovídá názvu, který příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu *Přehled vytvářených programů a vybraných tematických oblastí*.

c) *Je jasně stanoven cíl programu?*

Cíle programu, jak jsem mohl posoudit z předložených materiálů, nejsou nikde taxativně uvedeny. Z úvodu do *Metodiky pro učitele* vyplývá, že jde hlavně o cíl naukový, znalostní. Cíle jsou zde určeny zaměřením a charakterem skript. Pedagogický či didaktický cíl není nikde uveden. *Metodika* především konstatuje, čemu věnovat pozornost (Úvod, s. 5-6). Student by měl získat základní znalosti o mediální praxi v jejích právních konotacích. Měl by mít takové kompetence, aby byl schopen kriticky nahlížet na média, jak je „čist“ a jak demaskovat mediální manipulace. Zřejmě pedagogický vzdělávací cíl spočívá v rozvíjení kritického myšlení, ale není to nikde verbis expressis řečeno. Domnívám se, že cíle by zde měly v několika větách přesně být vytyčeny, nejlépe v *Metodice pro učitele – Úvod*.

d) *Je dosažení vzdělávacího cíle programu reálné?*

Ačkoli vzdělávací cíl není nikde taxativně vymezen, je jeho dosažení, tj. přispět k rozvoji kritického myšlení, možné. Ve všech třech výukových blocích (I. Média, II. Právní informace a III. Manipulace s informacemi a obrana proti ní) má jednotné formální schéma: přednáška, diskuse a samostatná práce s tím, že jeden vyučovací blok měl mít celkem 4 hodiny, z toho 1 hodina přednášky, 1 hodina diskuse a 2 hodiny samostatné práce studentů podle pokynů učitelů a vzájemné hodnocení studentů mezi sebou. K tomu mám dvě připomínky: a) na tak náročné studium z hlediska nových informací (pojmu) převážně abstraktních, je 1 hodina málo b) samostatná práce by neměla být jako ověření znalostí po

prvním a druhém bloku (stačilo by verbální shrnutí diskuse učitelem), naopak dát jen komplexní samostatnou shrnující práci na konci třetího bloku. Asi by bylo funkčnější rozvrhnout na každý tematický blok 6 hodin, aby vzdělávací cíl byl splněn.

- e) *Je vzdělávací cíl stanoven v souladu s Kompetencemi pro demokratickou kulturu – viz kap. 2 Pravidel pro žadatele a příjemce – specifická část?*

Vzdělávací cíl, pokud za něj budeme považovat rozvoj kritického myšlení v oblasti informací v oblasti médií z hlediska práva, v souladu s *Kompetencemi pro demokratickou kulturu – viz kap. 2 Pravidel pro žadatele a příjemce – specifická část.*

- f) *Pokud je program určen dětem a žákům, jsou rozvíjeny odpovídající klíčové kompetence? Je vzdělávací cíl stanoven v souladu s příslušným RVP?*

V předložených materiálech se nikde přesně nemluví o cílové skupině, ale vyplývá, že program je určen pro vzdělávání příštích maturantů, tj. především asi pro 3. a 4. ročník gymnázií na základě intelektuální náročnosti. Pojmová náročnost je ve skriptu zřejmá. Z hlediska Rámcového vzdělávacího programu (RVP) nejvíce koreluje s tematickým blokem „Občan a právo“ a „Občan a média“ a jeho konkretizacemi. Myslím, že by do vzdělávacího cíle mělo být doplněno (cíle a klíčové kompetence) o tematickou návaznost na RVP, byť se jedná, jak autor často konstatuje, o doplňkové studium, na které se pak naváže!

- g) *Pokud je program určen pedagogům, odpovídá vzdělávací cíl programu potřebám jejich pedagogické praxe?*

Program může být určen i pedagogům, protože je velmi pojmově náročný. *Manuál* má povahu souvislého textu, který by podle mého názoru šel faktograficky zúžit, *metodika pro učitele* je sice přehledná (formálně), ale v podstatě je svodkou, výtahem z paragrafů, vyhlášek a ustanovení. Cennější pro učitele by byl komentovaný interpretační přehled problematiky, jejích tematických segmentů s rozlišením toho, co je a co není pro žáky důležité, čeho si více obsahově všimat.

- h) *Je jasně stanovena cílová skupina?*

Cílová skupina zde není přesně uvedena, pouze, že se jedná o budoucí maturanty. Autor, což také považuji za chybu, svůj program u nějaké skupiny neověřoval, a proto nemohl program dále modifikovat či upravit a třeba skripta faktograficky zjednodušit.

- i) *Odpovídá zvolená cílová skupina programu údaj, který uvedl příjemce do přílohy žádosti o podporu Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí?*

Zvolená cílová skupina je táž, kterou příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu *Přehled vytvořených z programů a zvolených tematických oblastí.*

- j) *Odpovídá zaměření a obsah programu zvolené cílové skupině?*

Zaměření a obsah programu odpovídá končícím gymnaziálním studentům. Tematické bloky, jak jsou uvedeny v *Metodice pro učitele*, jsou logicky rozvrženy a obsahově na sebe navazují v triádě: co jsou média, jejich právní status, struktura a kontext a posléze nejtěžší a nejnáročnější téma, jak se vyrovnat s manipulacemi. Jen mi vadí, že *Metodika* v podstatě parafrázuje zákonná ustanovení a že není komentářem k dané problematice. *Manuál* je psán přehledně, má taxativní, výkladový, explicitní formu, zejména dobře jsou zpracovány části pojednávající o právních informacích, resp. o právní povaze mediálních informací. Celkově soudím, že projekt má fundovaně zpracovanou problematiku, ale slabší je jeho didaktická aplikace, která je jakýmsi neprovázaným přílepkem. Co se týče právě *Manuálu* chybí mi v něm více názorných příkladů, např. u 4. části *Mediální manipulace a její odhalování* je uveden příklad na str. 28, ale jde o text, který je věrohodný a který lze verifikovat. Sem by bylo dobře umístit např. z bulváru třeba text, který se dopouští manipulace a kde nelze rekognoskovat zdroje a přesně odpovědět na kdy, kde, jak a především proč. K pracovním sešitům se vyjádřím v třetí didaktické části. Také postrádám jakési modelové situace s kreativními úkoly.

- k) *Pokud se jedná o program s uzpůsobením pro žáky se SVP ve smyslu společného vzdělávání, je splněna podmínka, že jej mohou žáci se SVP bez problému absolvovat?*

Nejedná se o program s uzpůsobením pro žáky se SVP ve smyslu společného vzdělávání.

- l) *Odpovídá obsah a pojetí programu Kompetencím po demokratickou kulturu a pojetí aktivity č. 7 ve výzvě?*

Obsah a pojetí předkládaného programu odpovídá *Kompetencím pro demokratickou kulturu a pojetí aktivity č. 7*.

- m) *Není koncepce programu v rozporu s pojetím Kompetencí po demokratickou kulturu a pojetím aktivity č. 7 ve výzvě?*

Koncepce předloženého programu není v rozporu s pojetím *Kompetencí po demokratickou kulturu* už proto, že program vede studenta k hlubší orientaci v dané problematice a k rozhodování v kritických situacích (odhalování nepravdivých informací, které pro jedince mohou mít dlouhodobě negativní konsekvence). Nepřísluší mi projekt hodnotit obsahově po odborné stránce (z tohoto hlediska je psán velmi fundovaně), ale didakticky v *Manuálu* považují kap. *Právo a systém práva v ČR* za redundantní v tomto počtu stran (s. 18-23), funkčnější by bylo stáhnout na jednu dvě strany a omezit se jen na složitost právního systému a zdůraznit „hypertrofii práva“ jako potencionálního základu pro manipulaci s informacemi.

- n) *Odpovídá obsah programu zvolené tematické oblasti (viz kap. 5.2.4 Pravidel pro žadatele a příjemce – specifická část), kterou příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí?*

Obsah programu odpovídá zvoleným tematickým oblastem uvedeným příjemcem do žádosti o podporu (*Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí*). Tři základní tematické bloky, jak jsem již uvedl, mají logickou obsahovou návaznost a účelně pokrývají danou problematiku. *Manuál* by však neměl mít výkladovou, ale i zkušební část. U *Manuálu* i *metodiky* mi chybí doporučená literatura rozdělená např. na 1-2 povinné tituly a alternativní

tituly. Absenci doporučené literatury považují za závažný nedostatek. U *Manuálu* považují třetí kapitolu *Prostředky mediální manipulace* za velmi krátkou, je příliš shrnující, což je škoda, neboť jde o jádro problematiky, rovněž zde absentují návodné příklady s obecnou platností. U *Manuálu* bych do obsahu 3. a 4. kapitoly o mediálních manipulacích zařadil poučení o tom, že manipulace vzniká nejen falešnou zprávou, ale i vědomě zkrácenou a částečnou. Rovněž manipulace nemusí vznikat jen ze záměru, ale i neúmyslně, z nedostatečného žurnalistického povrchního přístupu!

o) Odpovídá hodinová dotace obsahu a cílům programu?

Hodinová dotace se uvádí pouze v *Úvodu k Metodice pro učitele*. Jde celkem o dvanáct hodin: čtyři hodiny na tři tematické bloky, což je vzhledem k rozsahu probírané látky podle mého názoru nedostačující. Doporučoval bych minimálně jeden tematický blok rozšířit o dvě hodiny na šest, anebo volit diferencovanější látku rozdělenou třeba do pěti tematických bloků, poté by stačily čtyři hodiny na jeden tematický blok. Celkově časová dotace nepokrývá ani výklad, aby mohl být pochopen a ani procvičení látky. V každém případě dávám ke zvážení rozšíření časové dotace.

p) Je program zpracován na dostatečné grafické úrovni s využitím vzoru přílohy pro vzdělávací program (viz vzor na webu MŠMT)?

Program je po grafické stránce zpracován velmi kvalitně, umožňuje rychlou a snadnou orientaci v textu a celkově respektuje vzor pro přílohy pro vzdělávací program MŠMT

q) Je program zpracován ve všech částech, které obsahuje vzor přílohy pro vzdělávací program (viz vzor na webu MŠMT)?

Program je zpracován ve všech částech podle vzoru přílohy pro vzdělávací program MŠMT.

r) Obsahuje program všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu tak, jak jsou uvedeny v popisu aktivity č. 7 v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část?

Program má všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu uvedené v popisu aktivity č. 7 (*Pravidla pro žadatele a příjemce – specifická část*).

s) Obsahuje program všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu minimálně tak, jak je příjemce uvedl v příloze žádosti o podporu Přehled klíčových výstupů k naplnění indikátorů projektu ESF?

Program obsahuje všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu, které příjemce původně uvedl v žádosti o podporu *Přehled klíčových výstupů k naplnění indikátorů projektu ESF*.

t) Proběhlo ověření programu dle podmínek uvedených v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část – viz kap. 2 a kap. 5.2.4?

V zaslaných materiálech nebyla informace, že program byl ověřen podle podmínek

uvedených v *Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část*.

- u) *Je součástí finální verze programu Zpráva o ověření programu v praxi (viz vzor na webu MŠMT)? Byly do finální verze programu skutečně zapracovány poznatky z ověření programu v praxi?*

V zasláných materiálech jsem nenalezl *Zprávu o ověření programu v praxi*. Podle mého názoru, vzhledem k tomu, že projekt neměl přesně vymezenou cílovou skupinu, lze předpokládat, že k ověření zřejmě nedošlo.

- v) *Vypořádal a zapracoval příjemce Vaše případné připomínky a návrhy, pokud jste je před vypracováním této finální verze posudku vznesl/a?*

Před vypracováním poslední verze nebyly vzneseny připomínky a návrhy ze strany pozorovatele.

- w) *Jaké jsou slabé a silné stránky programu?*

Slabé stránky projektu vidím v nedostatečné didaktické aplikaci a v tematické nepropojenosti s fundovaně napsanou odbornou částí. Dále v tom, že pracovní listy jsou monotónně strukturované (podrobněji v třetí části posudku) z hlediska otázek. U projektu chybí v *Manuálu* i v *Metodice pro učitele* názorné příklady z praxe, např. na porušení objektivního informačního toku a na případy falešných zpráv a manipulací. Předložené materiály jsou bez uvedení doporučené literatury, přičemž *Metodika* má charakter parafráze ze zákonných předpisů a ustanovení. Pracovní sešity by měly být rozlišeny pro studenty i učitele čili dvojí. Toto rozlišení se dnes považuje za standard.

Silné stránky projektu lze spatřovat ve zvládnutí náročné látky a ve faktograficky hutném výkladovém stylu, který je přesný. Navíc autor dobře svůj výklad stylizuje a snaží se přiblížit abstraktně obtížné termíny.

- x) *Jak hodnotíte celkové zpracování programu a jeho kvalitu? Vložte slovní hodnocení. Pokud byste měl/a program ohodnotit známkou, jakou mu udělíte? Známkování jako ve škole, tj. od jedničky (nejlepší hodnocení) do pětky (nejhorší hodnocení).*

I přes didakticky slabší zpracování programu je možné hodnotit projekt pozitivně, předpokládá však tvořivé úsilí učitele a výborné studenty, kteří budou schopni s předkládanými fakty dále pracovat, projekt rozhodně slouží k podpoře mediální gramotnosti a samostatného kritického myšlení. Slovně hodnotím známkou velmi dobře minus (2-).

- y) *Doporučujete program k realizaci tvůrcem programu?*

Program lze doporučit k realizaci i tvůrcem programu. Ten může oslovit i další subjekty vzhledem k modelovému charakteru, mohl by fungovat i v prvním ročníku vysoké školy jako propedeutika do mediální vzdělanosti. Rozhodně se z něho mohou poučit i pedagogové.

z) Doporučujete program k realizaci i dalšími subjekty?

Program lze doporučit k realizaci i dalšími subjekty vzhledem k obecné závažnosti tématu. Jak jsem již upozornil, byl by vhodný i do prvních ročníků vysokých škol u humanitně orientovaných oborů jako propedeutika do oblasti mediální vzdělanosti.

2. Zhodnocení programu z didaktického hlediska

a) *Jsou zvolené metody, postupy a formy výuky/realizace programu vhodné?*

Zvolené metody, postupy a formy výuky jsou na standardní úrovni, působí však monotónně, chybí mi tu především aktivizující metody. *Metodika pro učitele* kombinuje přednášku, diskusi a pak samostatnou práci (psaní eseje). Sice se tu předpokládá interaktivní přezkoušení formou diskuse, ale to není nijak připraveno. *Manuál* je koncipován jako základní tematické podklady k přednášce, ale není nijak strukturován, třeba nějakým shrnutím, zobecněním v závěru kapitol. U přednášky se mluví o dialogové podobě, ale není tu uveden modelový příklad či návod pro pedagogy. Ve verbální rovině je vše v pořádku (*Metodika*, str. 5 nahoře), ale postrádám tu konkretizaci deklarované proměny přednášejícího na moderátora diskuse. U pracovních listů je rovněž jistá monotónnost: slovní doplnění, zaškrťování, ale chybí třeba test, roháček apod. Je zde pouze jedna křížovka, což je škoda, chtělo by to větší formální přesnost.

b) *Odpovídají zvolené metody, postupy a formy dané cílové skupině?*

Postupy, metody a formy jen obecně odpovídají dané cílové skupině – budoucím maturantům. Předpokládá se však, že tito maturanti budou pouze Ti, co budou pokračovat ve svém studiu na vysokých školách. Předpokládaná aktivita studentů není nijak motivována a předem připravena. Obávám se, že pro studenty bude tato náročná problematika nezajímavá, že způsob výkladu a kontaktu studenty nikterak nevtáhne do „dění“. Pro učitele by v *Metodice* měla být ukázka modelové konkretizace nějakého tématu, podle níž by učitel mohl postupovat i u další navazující látky.

c) *Odpovídá obsah a odborná náročnost programu zvolené cílové skupině?*

Z hlediska odborné náročnosti jsou zvolené metody a postupy realizovány na hranici informační únosnosti. Studenti dnes nejsou schopni porozumět náročnému textu. *Manuál* je vypracován velmi kvalitně, problém vidím u *Metodiky* a pracovních sešitů. U nich se za soudobý standard považuje extra žakovské a extra učitelské verze, v níž by měla být rovněž časová dotace s přesnými metodickými pokyny pro pedagogy. Po grafické stránce je ale zpracována nápaditě a přináší pro studenty podle mého názoru nové a zajímavé informace. Za dílčí nedostatek pracovního sešitu považuji, že zde chybí nějaké otázky či motivační úkoly, v podstatě se jedná o zajímavý, doplňkový, výkladový text určený k pasivnímu příjmu, ale ne o text, s kterým se dá i jiným způsobem pracovat.

d) *Pokud je program určen pro děti a žáky, jsou zohledněny věkové zvláštnosti dané cílové skupiny?*

Podle mého názoru tento program není a nemůže vzhledem k obsahové náročnosti být určen pro děti a mládež.

e) *Pokud je program určen pro pedagogy, jsou z hlediska andragogiky zvoleny odpovídající formy výuky?*

Program může sloužit i pro pedagogy a jejich praxi. *Manuál* poskytuje množství relevantních informací, je psán přehledně, mohou s ním funkčně pracovat i přednášející. *Metodika pro učitele* by však měla poskytnout více návodných, modelových příkladů např. pro vedení diskuse se studenty a ne jen parafrázovat sbírky předpisů.

f) *Je v programu zvolena a realizována vhodná forma motivace cílové skupiny?*

Hlubší zdůvodnění motivace nenacházím. Je zde formulována v obecné rovině jak v *Metodice*, tak i v *Manuálu*. Motivace by mohla vyplynout např. z příkladů simulujících reálné situace: např. pokud se člověk bude rozhodovat na základě špatné informace, může utrpět finanční ztrátu, za kterou nikdo nenese právní zodpovědnost. Student by si měl konkrétně uvědomit, proč je pro něj důležité dostávat objektivní informace a jaké jsou právní souvislosti tohoto rámce. Je těžké vytvořit fiktivní situaci, proč je znalost práva pro každodenní život nezbytná, ale přesto by měl např. pracovní sešit na konkrétním příkladu soustředit svou pozornost třeba na on-line média, která jsou věkově nižšímu příjemci blízko, a ukázat „křivé zrcadlo“ některých údajně objektivních informací.

g) *Jsou využity vhodné aktivizační metody?*

Aktivizační metody se v příložených materiálech velmi nevyskytují. Na obhajobu třeba říci, že jde o náročnou problematiku, která je v *Manuálu* faktograficky nasycena na maximální míru. Lze si však představit modelovou situaci, která by posílila názornost. Např. zdokumentovat situaci porušení objektivity v rozhlasovém či televizním vysílání, seznámit studenty s rozhodnutím příslušné rady a jejím verdiktem pro tvůrce pořadu či moderátora (nebo rozhovor s politikem, který poruší míry objektivity). Studenti by ve vzájemné diskusi mohli posoudit správnost rozhodnutí příslušné rady. Jednání rady by bylo možné přednést formou tvořivé dramatiky anebo dramatizace textu. Pracovní sešit (i v pracovních listech) by mohl na různých textových zprávách zdokumentovat míru objektivity informací, aby se pak studenti museli rozhodovat, co je objektivní a co není objektivní. Co se týče pracovních sešitů je třeba upozornit na jejich monotónnost po formální stránce: jsou založeny pouze na verbálním doplnění textu (klasická odpověď) či přiřazování (jen jednou se objeví křížovka). Proč se např. více nepracuje se zatrháváním správných odpovědí (test) nebo s kvízem či roháčkem? Postrádám zde větší pestrost. Např. studenti nemusí psát pouze test, ale mohou po jednotlivých tematických blocích dělat prezentaci v Power Pointu či pracovat s mobilem.

h) *Jsou v programu využívány vhodné didaktické pomůcky?*

Didaktické pomůcky v podstatě zde neexistují, což je záležející právě v případě, že se probírají např. on-line elektronická média a jimi šířené manipulace. To, že se neobjevují ty tradiční, je zřejmě v pořádku, ale tvůrce programu např. mohl pracovat s PC, s tablety nebo s mobilními telefony, na které by u mediálně známé, časově předcházející kauzy z politického nebo kulturního kontextu (přicházely zprávy a studenti by zprávy klasifikovali a negativní eliminovali, anebo by je po zhodnocení posílali jako SMS kamarádům. Rozhodně by se u mediální problematiky mělo pracovat nejen s ukázkami rozhlasového a televizního vysílání, ale především s internetem a různými dostupnými programy na selekci informací z hlediska objektivity či pravdivosti.

i) *Je metodika programu zpracována na potřebné didaktické úrovni?*

Autor programu metodice nevěnoval příslušnou pozornost. U pracovních listů třeba vyzdvihnout, že výkladový text není velmi rozsáhlý (většinou v rozsahu jednoho odstavce) a je graficky strukturován. Za nedostatek považují, že pracovní listy postrádají správné odpovědi (existuje jedna či dvě správné možnosti?). Na klíčová slova se mohla použít tajenka nebo křížovka, aby si je pak studenti zapamatovali jako tematicky opěrné body.

j) *Obsahuje program všechny potřebné materiály, prezentace, odborné texty, baterie příkladů dobré praxe, seznam doporučené literatury, internetové odkazy, klíče k listům úkolů, křížovek, kvízů, poznatky z ověření v praxi atd.?*

Program nedisponuje všemi potřebnými materiály a klíčem k listům úkolů. Jednak jsem již uvedl, že pracovní listy jsou formálně monotónní a neobsahují správná řešení (to se mohlo odstranit pokyny pro učitele v *Metodice*). Měly se tu kombinovat nejrůznější formy cvičení jako kvíz, tajenka, roháček, komiksově bubliny, prezentace textu v PowerPointu. Za určitý nedostatek také považují jistou tematickou nekompatibilitu a nevyváženost mezi *Manuálem* (skriptem), kde např. klíčová kapitola 3 a 4 (o mediální manipulaci) je důležitá z hlediska obsahu a sdělovaných informací, ale v pracovním listu *Nová média a sociální sítě* se v podstatě neobjevuje žádný úkol z této oblasti. Obecně považují za závažný nedostatek příklady na odhalování falešných manipulací v on-line elektronických médiích.

k) *Jak hodnotíte celkovou didaktickou úroveň programu?*

Celková didaktická realizace projektu pokulhává za odborně fundovaným textem v *Manuálu*. Tvůrce programu si nedal větší práci s hledáním adekvátní formy pro pojmově a myšlenkově náročné téma. Jak už jsem uvedl výše, je zde tematická nevyváženost mezi *Manuálem* a pracovními listy; u nich chybějí variabilně pestré příklady z běžného života (médiá a jejich informace na nás neustále útočí), z typizovaných komunikačních situací, v nichž se student ocitá. Hlavně absentuje zdůvodnění, proč je či proč může být pro studenta falešná informace z hlediska práva nebezpečná (běžně slyšíme nepravdivé situace, ale nemá to pro nás v podstatě žádné existenční důsledky), jaké to pro něj může mít právní konsekvence?

Případné další komentáře/poznámky k programu

Předložený program je po odborné stránce bez závad a rušivých momentů, slabší je však didaktická realizace, pro níž absentují aktivizační metody, větší pestrost kontaktních forem, které by studentovi přiblížily problematiku. Ačkoli autor se nemohl při sestavování *Metodiky* a pracovních listů zřejmě opřít o předchozí tematické příbuzné pedagogické pomůcky, mohl prokázat větší invenci s vymýšlením a tvořivostí úkolů a didaktických forem komunikace, přesto lze program doporučit k praktické realizaci. Nedostatek pracovních listů lze jednoduše doplnit vsunutím typově odlišných úkolů a cvičení!

Potvrzují soulad tohoto programu se zaměřením výzvy, se strategickými dokumenty, s pojetím Kompetencí pro demokratickou kulturu a s požadavky na výstupy aktivity č. 7, které jsou uvedeny v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část (navazující dokument výzvy Budování kapacit pro rozvoj škol II). Program je zpracován kompletně a je na potřebné odborné a didaktické úrovni.

	Jméno, příjmení, titul	Datum a místo	Podpis
Zpracoval/a	prof. PhDr. Miloš Zelenka, DrSc.	15. 8. 2019, Praha	

